

második díjat Eliásynak. Erre az alelnök ur mondotta bucsuzóját tisztársai nevében a körtől és az igazgató ur szép beszédével mely után a gyűlés feloszlott.

A **szegei** főgimnázium önképzőköre 1897 évi május hó 16-án, vasárnap délelőtt 10 órakor a főgimnáziumi dísztermében Szent István trónra léptének kilencz-százados évfordulója alkalmából nyilvános ünnepélyt tartott a következő tárgysorozattal: Egressy: Szózat, zenekíséret mellett énekelte a főgim. önképzőköri énekkar. Földvári: «Szent István,» szavalta Andrásy Ákos, 7. o. t. Rossini: Nyitány a «Semiramis» cz. operához, előadta az önképzőköri zenekar. Szent István, mint fejedelem, fölolvasta Brandstetter Arthur 8. o. t. Lengyel Hymnus, énekelte az önképzőköri énekkar. Erkel: Egyveleg a «Hunyady László» cz. operából, előadta az önképzőköri zenekar. Szent István jelleme, fölolvasta Zimányi Gyula 8. o. t. Endrődy: A czelli bucsu, szavalta Timina Zoltán 8. o. t. harmoniumon kíséri Kiss Aladár 8. o. t., zongorán Erdélyi Sándor 7. o. t. Hunyady-induló, zenekíséret mellett énekelte az önképzőköri énekkar.

IRODALOM.

A **Nyelvörnek** Simonyi Zsigmondtól szerkesztett áprilisi számát *Szilasi* Móríczzal cikkelje nyitja meg, melyben a *hagymáz* szóvak foglalkozik etimológiai szempontból. A *Scarvas* Gábertől lát napvilágot; *Pápay* József a jelentésképződésnek egy érdekes példáját mutatja be a *gurgyal* szóban, mely egy szótárban sem található. *Schmidt* Mariska befejezi Adalékait irodalmi nyelvünk fejlődéséhez. Ezután a *bitang* szóról jó fejtegetés, Lunitzer Viktorinak, a korán elhunyt derék fiatal nyelvésznek hagyatékából. *Zolnai* Gyula az *ön, maga és kegyed* megszólításokról értekezik. Az Irodalom rovatban *Tóth* Béla «Szimbolizmus és nyelv» czimen védelmezi *Pekár* Gyula megtámadott stílusát, *Kiss* Ernő Jókai újabb regényeinek nyelvét bírálja, *M. J.* a kolozsvári-kódexről szól, Simonyi Zsigmond a *gyilkok*, *Katona* Lajos a *favola* szóról szolgáltat adatokat. A magyarázatok és helyreigazítások rovatában *Horger* Antal a *balonybíró*, *Tóth* Béla az *abcug*, *Pekovits* Sándor a *szaratos, alkalmazosság*, *Belányi* Tivadar a *kötés*, *Vida* Sándor a *csirkász*, *Sztrócai* Lajos a *könyvpraktor* Miles és *Heves* Kornél, a *sipista*, *Zolnai* Gyula a *pőre, fraeka* stb. Simonyi Zsigmond a *nyargal és jargal*, *Berenesi* János az *irni fog*, *Jenő* Sándor a *bara*, *Csapodi* István a *zuhogó, hullajtó* kifejezéséhez fűz megjegyzéseket. Az idegen csemeték, fátyn hajtságok között *Ivanovics* György a *lenne és volna*, különbséget tárgyalja, sorra kerülnek

«Kosmos» müintézet nyomása. Budapest, VI., Aradi-uteza 8.

továbbá a *rokonszenv, ellenszenv*, (*Tóth* Béla), *vizesés* (*Belányi* T.), rossz idegen szók a magyarban (*Kálmáni* Béla) és kihalt neologizmusok. (*Szigeti* József, *Simonyi*). *Hermann* Ottó jeles tudósunk két népies állatnevet vett föl, ezek: a *danka* (sirálymadár) és *hőjég* (pele). Ezután következnek a szerkesztőség kérdéseire adott válaszok, melyekből kiderül, hogy *Simonyi* Zsigmondnak lapunk hasábjain az ifjusághoz intézett felszólalása nem hangzott eredménytelenül, mert ifjaink közül többen válaszoltak ügyesen és szorgalmasan a *Nyelvör* kérdéseire, közöttük a *T. L.* több híve is: így *Beesek* Imre és *Schober* Béla, ki a bajai diáknyelvből közöl mutatványokat. — *Népnyelv* hagyományok, tájszók, család-, hely-, ruha- és ételnevek szokás szerint gazdagon vannak a füzetben, végül pedig egy sümegei regrutadál, melyet a görög-török háború fogantatott elő.

Magyarország megújodása. Az Athenaeum részvénytársaság kiadásában megjelenő, a «Magyar Nemzet Története» című tíz kötetes nagy munkának (millenniumi kiadás) kilencedik kötetéből (A nemzeti államalkotás) jelentek meg a 103, 104. és 105. füzetek, a melyekben *Ballagi Géza* tovább folytatja az 1815—1848 közötti időszak történetének leírását.

Szerkesztői telefon.

B. F. Trencsén. Beküldött «fejtörői» oly gyengék, a mellékelt rajzok pedig oly silányak, hogy lehetetlen közölni. — **H. S.** Az előbbeni üzenet önnök is szól. — **G. Gy.** A magánolvasmányokra vonatkozó kérdésére lapunk bármelyik szerkesztői telefonjában megtalálja a feleletet. Most kivételképen még egyszer ideírjuk: *Arany* Toldija, *Toldi* estéje, *Petőfi* János vitéze, *Czuczor* Botondja, *Fazekas* Ludas *Matyija*, *Lamb*: *Shakspeare* mesék, *Szász* K. *Odyssea*, *Szilassy*: *Plutarchos* és *Arany* János egy-két elbeszélő költeménye 40 kros füzetekben kapható. — **Leindörfer** B. Trencsén. Budapesten vannak baptisták s imára a *Wesselényi*-u. 47. sz. a. gyűlnek össze; hogy ki a főnökük, nem tudjuk. — **Weidinger** B. Fehértemplom. A beküldött kérdéseket nem használhatjuk, mert megfejtésük hiányzik; megbírálásra nem fogadunk el kísérleteket; a bpesti nagyobb könyvkerekesedők: *Wodianer* F. és fiai (*Andrássy*-út 21.), *Pfeiffer* F. (*Kossuth*-Lajos u.), *Ráth* Mór (*Gizella*-tér.), *Révai* Testvérek (*Vácz*-u.), *Grill* (*Dorottya*-u.), *Kilián* Fr. (*Vácz*-u.) — **Nem közölhetők**: Régi dal sorsa, *Ima* s a *Szegény* diák cz. versek. — **D. M. A** VI. osztályban olvasni kell: *Szigeti* veszedelem; *Arany* J.: *Keveháza*, *Katalin*; *Petőfi*: *Bolond* Istók; *Vörösmarty*: *Két* szomszédvár; *Jókai*: *Kedves* atyafiak; *Jósika*: *Abafi*; *Kemény*: *Férj* és nő; *Sophokles*: *Antigone*, *Shakspeare*: *Szt. iván* éji álom. — **Sp. A.** Becskerek. Fényképeszeti készülékek beszerzésére czegeket elvből nem ajánlunk.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA AJÁNLVA

Előfizetési árak:		SZERKESZTI:	SZERKESZTŐSÉG:
Egész évre	4 ft.	Dr. RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-uteza 31.
Fél évre	2 ft.	főgymnasiai tanár.	KIADÓHIVATAL:
Negyed évre	1 ft.		Budapest, VI., Teréz-körút 23. sz.
Megjelenik minden vasárnap.		Kiadja a „Kosmos” müintézet, kő- és könyvnyomda és hírlapkiadó részv. társ.	KÉZIRATOKAT nem adunk vissza.

M A T U R A.

V irágontó május havában, mikor a bűvös-bájós természet hívja-csalogatja ölére az embereket, széles ez országban félre zárkózik egy kis csapat. Viruló ifjak megannyian, kikben izgékonyan pezseg a vér, de ők most hallani sem akarnak szórakozásról, «világi hiúságok»-ról, hanem iratok, könyvek tömegébe temetkeznek és tanulnak, tanulnak éjjel-nappal, makacsul, lázasan, mint azok a halovány aszkéta barátok, kiket középkori kódexek czimlapjain lerajzolva láthatunk.

Küszöbön az *érettségi*, ez a czélpont, mely felé nyolcz esztendőn át olyannyira vágyakozva iparkodott a középiskola polgára, melyhez annyi remény és titkos meg nyilvános félelem fűződik. Valóságos mumusa volt ez a gyöngye diáknak, sőt, valljuk be — homo sum, nil humanum a me alienum puto — a jóra való tanuló is meg-megborzongva gondolt reá. És mikor kenyértörésre kerül a sor, bizony a legjobb is megilletődve lép az urna elé.

Nincs is mit csudálni ezen, tekintve ama jelentőséget, melyet a «matura» fogalom magában foglal. Az első horderővel bíró, imponáló következzésekkel járó megpróbáltatás ez a férfiu életében. Az első komoly vizsgálat azokra nézve, kik tudományos, az utolsó azokra nézve, kik másnemű pályára lépnek.

Nyomós ok mindakettő. Azután meg *erőpróba* a szó legigazabb értelmében. Olyan ez, mint mikor a kertész elveszi a zsenge csemete mellől az egyenes növéssre szoktató, ótalmat, támasztékot nyújtó segédlát: hadd álljon az már a saját jóvoltából, daczoljon a szelek támadásával, növekedjék nagygyá, izmossá, terebélyessé. Ép így kell az ifjunak tanúságot

szolgáltatnia, hogy valójában *érett*, hogy tudásában és gondolkozásában elérte ama mértéket, melyet az életbe kilépő egyéntől megkövetel maga az élet. Önmagára hagyatva, az önön emberségéből, minden külső hatástól menten kell ismereteit, tudását kifejtenie és ez a leg-hivatottabb alkalom arra, hogy szellemi súlyát, tehetségét latba vesse, az illetékes bírák előtt érvényesítse. Nem hiába mondják ezért az érettségi vizsgálatot a férfiaság avatott iskolájának: mert mély komolysággal és önérzettel — a szép és hasznos tények eme faktoraival — töltik el az odalépő ifjat. Tehát nem pusztá paedagógiai faggatózás az egész, a mint azt az érettségi vizsgálat kevés számú ellenségei hangoztatják.

Az érettségi a középiskolai pályafutás záróköve; anyagát az általános műveltség sarkalatos tárgyai teszik és mint ilyen, a legideálisabb természetű vizsgálat. Egy keretbe foglalja a tudásnak mindama elemeit, melyeket alapok gyanánt követelnek meg azon embertől, kit «kultüember»-nek szokás nevezni. A felső oktatásnál már elenyészik az általános tudásnak kultusza; az már szorosán életpályákra készít elő, speciális tudományokat mivel és ilyképen az ezentul ránk várakozó vizsgák — melyek nehezebbek az érettséginél — elvesztik eszményi karakterüket, közbejatszván náluk a kenyérkeresetnek jelentkező motivuma.

Ép ezért fel a föltétlen, reménységgel és eredménnyel kecsgetető munkára! A sikernek messzire kiható következzései és — mivel mi emberek első sorban mindig a közvetlen effectumot szoktuk nézni — a nyomán fakadó rajongó, elégteltséggel teljes öröm busásan

kárpótolni fogják a készülésnek testet megvisselő, idegizgató fáradalmait. Mert higgyétek el nekem, olyan tiszta, eszményi gyönyört soha, de soha nem fogtok élvezni és a világot oly rózsaszinben sohasem fogjátok látni, mint az

eredményes matura megállása után! Az élet majd amúgy is letörli rólatok az ifjukor derős bonhomiját és kevésbé csapongó érzésre meg gondolkozásra tanít benneteket.
Előre, az Ur nevében!

Maius.

A rétségek fia.

(22)

— TRELLEK FERENCZ ifjúsági regénye. —

Varjutoll töprenkedve nézett maga elé, aztán így szólt: «Jól van, köszönöm fehér testvéremnek. Helyre fogja igazítani a vadászatra a kiowa fegyvereket, szívesen látott vendég nálunk».

Visszalépkedett harcossaihoz, kik némán várták, míg a párbeszédnek vége lett és félrehívta azok legidősbbit. Bill és Pál szintén elvonultak az Oshonta mellé. Mikor magukban voltak, megszólalt a puskakovács, miközben máskor oly vidám arca elkomolyodott:

— Bajos a dolog, öcsém. Láttak téged a trapper társaságában, az tény. Lehet, hogy Varjutoll gyanakvása egy pillanatra elaludt, de végkép nem pihen. Szörnyű ravasz népek ezek a vörösbőrűek. Ha gyanujában megbizonyosodik, akkor skalpjainkért nem adok egy batkát. Bár ne bonyolódott volna ebbe a históriába, bár volnék innen jó pár száz mért földre!

— Stone, szólt komolyan Pál, kinek bátorsága a Varjutollal folytatott beszélgetés után szintén nem villogott teljes épségében: becsületes, háladatos szíve ösztökölte őnt, hogy élete megmentőjét ne hagyja a bajban és én remélem, hogy az ég se hagy el bennünket.

— Igazad van öcsém, mondá a kentuckyi, mindez igaz: az öreg derék ember, a háladatosság szép dolog és én örömet segítenek rajta, az tény, csak ne lenne oly veszélyes a helyzet! Azt hiszem, öcsém, jó lesz rajta lennünk, hogy ebből a bandából kikerüljünk.

— Az gyanút ébresztene és azt hiszi ön, hogy eleresztenének bennünket, mielőtt ön munkáját befejezte?

Stone megvakarta fejét és így felelt: «Igazad lehet, öcsém, nem bocsátanak szabadjára. Ostoba história, veszedelmes história. Békés ember vagyok én, ki tisztességesen tartja fenn magát, nem vagyok holmi vasgyuró, nem szeretem a harezot és óhajtanám, bár hagyatalak volna benneteket ott, hol voltatok, akkor nem volnék így a csávában. Ostoba história».

Pált, ki előre sejtette a veszélyt, hogy föl ismerik, mint a trapper társát és ezen esetben Stoneval együtt legalább is nagyon gonosz helyzetbe, ha nem végveszélybe kerül, még jobban lehangolta a puskakovácsnak e kislelkű beszédje. Az pedig boszankodva fogott megint a munkához és tódította a panaszt:

— Még szerencse, hogy eső esett az éjjel és eltörölt minden nyomot. Ugy olvassák ezek a rézbőrűek a föld jeleit, mint mi a könyv betűit. Mindebből azt gyanitom, hogy tudomást vettek a rétségen agyonütött kiowákról és nem tudják, kinek rójják föl a büntényt: a cheyenneknek-e, vagy Pucknak, a javas-emberkének. Csudálatos népek ezek a vörösök, gyűlölnék bennünket, fehéreket, de még jobban gyűlölik saját fajrokonait. Hej, öcsém, bár volnék most az én öreg Kentuckymban! biggyesztette hozzá sóhajtván és ismét a fejsze után nyult.

Az indiánok ezalatt tanácsot ültek. Tényleg, úgy volt a dolog, mint Stone gyanította.

Egyik kémjük hírül hozta nekik, hogy néhány testvérüket megölték, azonban az éjjel esett eső megsemmisített minden nyomot, mely a titokzatos esetre világot vethetett volna.

A kiowáknak néhány hónapja elhunyt első főnöke, *Manjanna*, egy megfontolt, higgadt ember, békét tudott tartani a fehérekkel és a szomszédos törzsekkel. Alig lépett azonban utódságába a szilaj és kegyetlen Varjutoll, legott frigyét kötött az éjszakabra tanyázó dakotákkal vagy sziúkkal, hogy karöltve fogják megrohanni a Missouri mellett fekvő telepítvényeket. Nyomban rá sietett hatalmába keríteni a szomszéd cheyennek ótalma alatt levő trappert, kit azóta, mióta a tanyája ellen intézett támadás a támadókra nézve oly véres, esúfos kudarczsal végződött, ádázul gyűlölt, hogy bosszuját hűtse rajta. Puckot és Pált hasonló sorstól esetleges távollétük óvta meg, vagy talán az a babonás irtózat, melylyel a törpe a kiowákat eltöltötte.

Ezen irtózat oly hatalmas volt, hogy hajlandók

voltak övéiknek halálát az ő természetfölötti erejének tulajdonítani. Bármily nagyon gyűlölte is Varjutoll a cheyenneket, mégsem mert velük harezra szállani jelenleg, mikor a dakotákkal a telepítvények ellen szándékozott vonulni és a harezosait megsemmítő tusa eredetét nem ismerté. Azt ugyan előre föltételezte, hogy a cheyennek nem fogadják egykedvűen a trapper elfogatását, de kétséges volt, mikorra fog ennek híre hozzájuk érkezni; azonkívül remélte, hogy szükség esetén le tudja kenyezni vagy pedig a dakotákkal kötött szövetséggel megrémíteni őket. Embereinek nagyobb része bölényt üzött északfelé, hogy élést szerezzen télre: ezen körülmény gátolta a trapper rögtöni lemészárlását, kinek az egész törzs jelenlétében, hallatlan kinok között kellett meghalnia.

Testvéreiknek halálhíre örült dühbe hozta a jelenlevő kiowakat. Az forgott szóban, hogy minden áron fölvilágosítást kell szerezni a közvetlen körülményekről, kivált pedig arról, mennyiben volt része a a cheyenneknek a tettben. Varjutoll tanácsulése azzal végződött, hogy különböző irányokban harezosokat küldtek ki, kiket azután maga is követett délnek, az összes jelenlevő vitézekkel.

Mialatt a főnökök és éltesebb harezosok tanakodtak, a két puskaműves egy csomó javításra szoruló fegyver mellett szorgoskodott. Közöttük Pál nagy izgalommal ismerte meg a trappernek remek kétlövetű puskáját. Megmondta Stone-nak. «Hm. dörmögött ez, rendbe hozzuk az öreg unak ezt a fegyvert, remélem, még fogja használni». Kisült, hogy a csavaroknak erősebb szorítása azonnal használhatóvá tette a puskát.

Mikor aztán szomorúan tértek haza éjjeli tanyájukra, hogy némi ételt vegyenek magukhoz, föltűnt nekik, hogy csak egynéhány elemelkedtebb embert látnak szerte széjjel. Stone meg is szólította ezért a velük szembe jövő Chamulpát:

— Nos, vadászni mentek a kiowa uraságok, öreg rézbőrű?

Ez mérges mosolylyal intett és lassan kísérté őket a barlanghoz, melyet tartózkodó helyükül jelöltek ki. A mint a szikla szögleténél bekanyarodtak egy fiatal indiánt pillantottak meg, ki ott ült a bejárat mellett, fékénél tartva teljesen elesigázott lovát.

Alig esett tekintete Pálra, mikor meglepetve kiáltott föl és indián nyelven néhány szót hadart. Még ki sem mondta, mikor Chamulpa torkon ragadta Pált és ádáz arczczal, dühtől villogó szemekkel nézett a megrémült ifjura.

Riadtan, kétségbeesett félelemmel, közel halálát látva maga előtt, nyult Pál késéhez és kirántva övéből, az indián oldalába döfte. Nyomban levált keze Pál torkáról és visszatántorgott: a fiatal indián velőtrázó ordítással szökkent eléjük; ekkor azonban lezúdult egy izmos ököl, Billnek ökle és művészi pontossággal szeme köziben megsujtva, eszméletlenül rogyott össze az indián.

Mindez oly villámgyorsan és mintegy ösztönszerűleg történt, hogy Bill és Pál bámulva

néztek egymásra, mikor hirtelen támadt elleneségeik így a földön heverték.

— No, Istenemre, ez aztán gyönyörű história! Most már vége van. De élve nem kapják meg atyám fiát!

Ezzel beugrott a barlangba és mig Pál meredten nézett maga elé, mint ki nem érti a megésett rémséget, egyik kezében puskával, másikban golyó-zacsókkal és löporos szaruval jelent meg a bejáratnál.

— Jöszte, öcsém, most életünkért kell lábunkat a nyakunkba szedni! Ki az öszvérekhez!

A közelben levő két indián dermedt bámulattal nézte mindezt és most vadul fölördített, mikor Stone és Pál elrohantak, hogy a rétsé-

ségre jussanak. Mások is csatlakoztak hozzájuk és mielőtt a menekülők még a legközelebbi sziklaszögletnél bekanyarodtak volna, egy nyíl sivitott utánuk. Rémülettel látták egy sziklafal előtt, hogy eltévesztették az utat.

— Vissza! ordított Bill, én békeséges vagyok, de ha harcolni kell, úgy atyámfia viaskodni fog!

Vissza törtettek, négy indián lépett eléjük. Bill arcához kapta a puskát, dörögve sült az el és a támadók egyike összeroskadott. A többiek oldalra ugrottak a vad dühvel rontó szökevények elől, ámde nem oly gyorsan, hogy Bill puskaságának zuhintása egyiküket ne tette volna harezképtelenné. Mindketten tovább rohantak és elérkeztek a katlanba, hol barlangjuk feküdt.

— A folyamhoz! pihegte Bill!

Arra felé siettek. Egy keskeny szorosban ismét két indián toppant eléjük, kik alig tudták, hogy mi történt. Egyikük oly irtózatossá esapást kapott a puska tusától, hogy legott ledobbant, a másikat pedig úgy kólintotta föbe, a kentuckyi esontos ökle, hogy imbolyogva lapult a sziklafalhoz.

Tovább roboztak. Bekanyarodtak ama sziklakörbe, melyen az Oshonta folyt keresztül.

— Fogd az öregnek kétlövetűjét. Most bele a vízbe: löport szárazon tartani, lefelé uszni.

— Nem, keljünk át: alább a zuhatag van.

— Akkor hát át!

Mindketten belevetették magukat és izmos karral szeldelték az árt. Két indián mögöttük termett, azonban valamennyi fegyver, mi csak a táborban létezett, ott hevert a barlangban, még pedig hasznavehetlen állapotban. Egyik kiowa bősziült ordítást hallatott. A zaj a tulsó parton egy indiánt csalt elő barlangjából, ki puskát tartott kezében. Tüzelt és golyója Bill mellett a vízbe esapant. Ekkor már mindketten partot értek és fölfelé kapaszkodtak. Kentucky békeséges fia dörgő hangon emigy kiáltott:

— Hahó, vén medve, hol rejtőzködöl?

— Itt! hangzott felülről a trapper szava.

— Bátyám! bátyám! ujjongott Pál.

— Fölfelé öcsém! Élve nem csipik el atyámfiát.

(Folytatása következik.)

Nagykőrösi királyjárók.

A „Tanulók Lapja” számára írta: dr. Sölymosy Sándor.

(21)

Nemsokára megtudták azt is; megtudták pedig ama pillanatban, mikor a városháznagy tanácstermébe beléptek.

A tágas helyiséget zsufolásig megtöltötte az érdeklődő lakosság, melynek tekintélyesebb része. Ember ember hátán tolongott odabent s valamennyi a terem egyik oldala felé figyelt, a hol a magasabbra emelt dobogón a zöld asztal körül együtt ült a város tizenkét tanácsosa.

Középpüt nemzeti Patai Dénes ur, a városbíró ült kényelmes, himzett támlájú karos székeben. Galambbősz agg férfi volt ez, szemében a hosszú élettapasztalat szelid nyugalmaival, modorába bizonyos nemesi előkelőséggel, a miért Kecskeméten pátriarchaként tisztelték. Körülötte foglaltak helyet a tanácsosok, köztük Sas Gerő uram, a városi őrhadak vezére; oldalt pedig kisebb asztalka mellett, papirosokra görnyedve ültek a fiatal íródiákok, kiknek tisztük a tanácskozásnak jegyzőkönyvbe foglalása vala.

A figyelmes szemlélőnek feltűnhetett volna, hogy mindezek dacára a betódult közönség

nem őket nézi, nem a beszédeikre figyel, hanem az asztal előtt egy férfura tekint, a ki két fegyveres hajdu közt a labancz dragonyosok esapattiszi ruhájában áll s daczosan felvetett fejjel hallgat ellenségeinek beszédeire.

Ép akkor fejezte be mondókáját egy fiatalabb koru tanácsos, a ki szenvedélyes kifakadásokban becsmérelte Nagy-Köröst s annak hatalmukban levő bírójára halálos ítéletet kért a tanácstól.

Herepey a haragos szónokot egyetlen tekintetre sem méltatta. Ott állt márványhidegen, mintha nem is róla, nem is kivégeztetéséről lett volna szó.

Az egyik íródiák a beszéd után hangosan ejtette ki Sas Gerő nevét, mint a kin a szólás sora volt. Mielőtt azonban a nagy bajszu kurucz saját nézetét elmondhatta volna, Tarsó uram hozta egy oldalajtón a három gyereket s az elnöklő városbíró elé járulva előadta, hogy im parancsa szerint itt vannak a kőrösi királyjáró fiuk, tessék velük rendelkezni.

A sűrű tömegben csak nehezen törtethettek a fiuk előre, de a mint kiértek az embergyűrű

szélére s előttük látták a tanácsost . . . és . . . Herepeyt, megdöbbenésükben, fájdalomukban elkiáltották magukat.

Laczi ott látta édes atyját két fegyveres ör között, mint egy halálra ítéendő bűnöst.

— Édes apám! tört ki belőle rémületen. Mit keres itt? Mit akarnak kegyelmeddel, édes jó apám! s rohant a fogoly felé.

Herepey lenézett a gyerekre. Olyan valami fájdalmas, szemrehányó, mégis ridegen visszautasító volt a tekintetében, hogy Laczi megállt előtte s nem merte őt átölelni, csak nézett rá ijedt, tétovázó tekintettel, mint a ki látja a szerenestlenséget de nem érti, hogy miként történhetett az. Aztán végig jártatta szemét a sok-sok kíváncsi, haragos, idegen arezokon s ismét kipattant belőle daczos vakmerősége. Erős hangon, összeránczolt szemöldökkel kérdezte a körülállóktól, mintegy felelősségre vonva őket:

— Ki tette ezt? Ki meri az én édes apámat bántani? Mit vétett ő kelmeteknek, hogy ide huzeltok?

Az egyik ör megsokalta a fiu vakmerőségét s ráivalt:

— Elhaiigatsz, mindjárt te prücsök. Tovább alj innét, mert . . .

Laczi elfogta a keserűség és visszafelelelt:

— Nem megyek. Nekem itt a helyem édes apám mellett, ha bántják bántsanak engem is!

E szavakra Herepey maga is megszólalt. Hidegen, kimérten ejtett ki minden szót:

— Vigyétek el ezt a fiut. Én nem ismerem, nekem nem fiam!

Általános csend, meglepetés esendje támadt a teremben, csak Laczi melléből tört fel egy fájdalmas kiáltás. A fiu hátrátantorodott s Hanzi kapta meg, nehogy összeroskadjon a kegyetlen szavak alatt.

Még mindig nézett merően apjára s csak halkan merte rebegni:

— Nem értettem, édes apám, mit mondott. Azt nem mondhatta, mikor én . . . én mindig engedelmes fia voltam . . . — Tovább nem tudta mondani, eszébe jutott mostani tettük; eszébe jutott, hogy Kecskemét pártjára állottak s ez okozta apja vesztét.

Keserves zokogásra fakadt. Azután kétségbeesetten tárta ki karját az elnöklő ösz bíró felé:

— Tiporjanak el engem . . . elárultam, tönkre tettem, megöltem az édes apámat.

Eddig siri csend volt a teremben, de a fiu szívzaggató szavaira itt is, amott is halk zokogást lehetett a halgatóság közt hallani. Nemsokára nők, férfiak is elérzékenyültek, a tanács több tagjai titkon egy szemükbe lopód-

zott könnyet töröltek le; szégyelték, de nem tehettek róla.

A kinos jelenetnek vegre Patai vetett véget. Lassan felemelte kezét annak jeléül, hogy ő akar beszélni. Aztán elkezdte:

— Ime látói és hallói vagyunk olyan dolgoknak, miket csak az emberi szívek gyarló elvakultsága szül világra. Ime egy fiu elárulja apját s ime egy apa, a ki megtagadja saját vétét! Mind a kettő nekünk nagy ellenségünk s mondjátok meg mégis, örvend-e szívetek e dolgok láttán? Éreztek-e kárörömet szenvedéseinek? Szálljunk magunkba, valljuk meg, hogy ez túllépi ellenséges érzéseink határát, hogy ez nagyobb dolog, mint a mi zsörtölődésünk; ez legyen tehát az első, a mire világot derítsünk, a mi dolgunkkövetkezzék azután! — Te gyermek, fordult aztán Hanzi felé, ki sirva ölelte a teljesen megtört Laczit, beszélj röviden, okosan: pajtasod nem képes most helyt állni magáért, mondd el te helyette, miért tették ezt? Mit akartatok vele elérni; halgassuk meg, talán menthető az eljárásuk! — Szedd össze magad, fiam, gondold meg, hogy attól, a mit most mondasz, függ egy embernek, egy apának élete!

Többen a tanácsosok közül mozgolódni kezdtek; nem tetszett nekik Patai engedékeny lágy szívűsége s ha az előbbi jelenet meg nem hatja őket, bizonyára fel is szólnak miatta. De így hagyták; mit is tudhatna az a csepp gyerkőcz elmesélni, a mi szilárd elhatározásukat, — Herepey kivégeztetését illetőleg, — megváltoztatná!

Hanzi érezte, milyen nagy pillanat köszöntött be rája. Magában segítségül hívta a jó Istent, világosítsa meg elméjét, adjon olyan szavakat ajkaira, a minővel csak ellenséges embereket meglehet nyerni, meglehet indítani. A fohász után csudálatos bátorság töltötte el lelkét. — Szép gyöngéden átadta Laczi gondozását Miskának, felállt a dobogó szélére.

Elkezdte történetüket mondani azzal a gyerekes, kedves bizalommal, egyszerű őszinteséggel, a mely önkénytelenül kellemesen hat mindenkire s első szavai után megtetszett az ő hallgatóságának is. Elmesélte a kollégiumi jeleneteket, a két eminens nagylelkű versengését, melyben végre is Tarsó Bálint lett a győztes. Hogy mennyire bántotta őket annak nemes főlénye, mennyire érezték adós voltukat, a mit meg kell fizetni. Nagy-Körös nagylelkűség dolgában sem engedhet Kecskemétnek. Haza érkezésüket a szünidőn, a tervezett támadást Kecskemét ellen, a mely kedvező alkalmat nyújtott nekik régi adósságuk alapos letörlesz-

tésére, tervüket, hogy mint kántáló, királyjáró gyerekek juthatnak legkönnyebben ki a város zárt falai közül.

A történet folyamán nekimelegedett a kis fiu, egyre bátrabban hangosabban beszélt; sorra vette keserű kalandjukat utközben, végre megérkezésüket . . .

A teremben szinte visszafojtott lélegzettel hallgatták a kalandos történetet, meghatotta őket annyi viszontagság elgondolása, tetszett a fiuk szívós akarateréje s a mit talán tudtán kívül, de mondókája egész folyamán kitüntetett a kis gyerek: vállalkozásuk nemes, derekas, tiszteletet gerjesztő alapja mindannyiuk rokonszenvét megnyerte.

Hanzi nem vehette észre beszédének legszembe ötlőbb hatását, nem vizsgálhatta Herepey Gábor arcát a történet elmondása alatt. De ha ő nem látta, figyelte mohón egész lelkével Laczi.

S látta, a mint a büszke, becsületében megsebzett rideg embernek arcvonásai ellágyultak s a daczosan felvetett fej egyre jobban aláhangyatlak mélyebben, mélyebben. Oh, milyen jól esett fiui szívének ezt látni, oh, hogy szeretett volna odarohanni hozzá, átölelni a térdét azt mondani neki:

— Lásd, édes apám, nem vagyok én olyan rossz, mint a hogyan hitted!

Sokáig, sokáig küzdött magával a fiu, végre nem bírta ki, hozzászaladt s előtte térdre roskadva rebegette:

— Bocsásson meg, én édes jó apám, bocsásson meg a fiának!

A balaháti köteles.

Ha az ókori hős, Nagy Sándor, távol hazájától, Perzsiában, valahol győzelmet aratott, szokása volt mondogatni: «Mit szólnak ehhez otthon az én drágalátos szomszédaim, az athéniak? Ha haza jövök és föltárom előttük hőditásaimat, engem ugyse, hogy a fejük tetejére állnak mérgükben!»

Igy beszélt mintegy kétszer esztendővel ezelőtt macedóniai Sándor s ha egyéb tulajdonságaiban nem is, de ezen mondásában méltó utóda volt — a balaháti köteles. Mert ha ezen érdemes személyiséget a nagyvilágban valami «rendkívüli» érte, menten e szavakra fakadt: «Mit szólnak majd ehhez Balaháton? (Ez egy Isten háta mögötti falucska, melyet hiába keressz a mappán.) Hát még mit szólnak majd

Ez a kiáltás felriasztotta Hanzi mondókáját, de nem is volt már elmesélni valója, a többit tudták a kecskemétiak amugy is.

A kis Hanzi szép szerényen leszállt a pódiumról s oda állt Miska mellé, mint a ki már dolgát elvégezte s most másokon van a sor, hogy beszéljenek.

Hanzi elbeszélésének esatanósabb befejezést képzelni sem lehetett, mint Laczi felkiáltását. — Ott térdelt apja előtt s az erős férfi ráfűggesztelte a fiura könyes szeméit, míg kezével fiának fejét simogatta. Micsoda öröm volt ez az ő apai szívének, milyen megnyugvás. Tehát az ő fia nem csak, hogy nem lett szülővárosának, apjának áruló-jává, de nemes tetteivel, melyet csak a sorskülönös szeszélye fordított így gyászosra, megszegyenítette őt magát is. Sőt nemességével nemesak apját szárnyalta túl, de lefőzte a kecskemétiakat is; hiszen ez a fiu voltaképp dicsőséget hozott Nagy-Körösrre. Most már nem bánta, tegyenek vele, a mit akarnak, nyugodtan várja a halált, megérte a képzelhető legnagyobb apai örömet, azt, mikor az atya látja, hogy fia külömb ember lett nála.

Felemelte Laczit, kebléhez szoritotta s azt mondta neki ragyogó szemekkel:

— Büszke vagyok reád, fiam!

Erre a kibékülésre aztán a sok hallgató aszszony nép újra elfakadt sirva.

— A gyöngyöm lelkem! emlegették itt-amott gyönyörködve a fiukban. — Mit nem szenvedtek! Aztán értünk tették ám! Az aranyos jó szívük vitte rá, hogy az Isten áldja meg őket!

(Folytatása következik.)

ahhoz, ha egy szép napon délezzeg lovaktól vont hintón térek haza!»

Közel a balaháti temetőfalhoz ütötte föl tanuját a köteles mester. Inasát Ferkó-nak hívták, kit a falubeliek «különös» eszű egyéniségnek tartottak. Ferkó gyakran túljárt gondolatában a temetőfalon. Kötélverés közben sokszor eltöprenkedett a fölött, hogy ugyan miért zárják be a holtakat merev kőfalak közé? Sokkal szebb volna egy élősvény, mely váltig zöldel és virágzik. Ekkor aztán Ferkó sokáig nézett azon hely felé, hol atyja és anyja nyugosznak. Sokáig elrévedezett azon a helyecskén és jó volt, hogy ott nyult el a kötél, melybe belekapaszkodhatott, mert szemei el-

homályosultak a könyektől és térdei reszkettek. Ott feküdt mindene a világon, mit szeretett: nem volt testvére, sem rokona. De ha valakinek valamely tárgy minden áldott nap szeme előtt van, csakhamar hozzátörődik és érzékei eltompulnak arra nézve. Ferkó sem nézett idő multán a kőfalra, sem a sírokra.

Idővel Ferkó kitanult gazdájánál, s mint hajdanában minden mesterlegény, kezébe vette a vándorbotot, idegen földre készült, tapasztalatokat gyűjteni. Utra kerekedett. Könnyű volt a málhája, de még könnyebb a szíve. Midőn a temető előtt a keskeny, kitiport ösvényen, melyet ezerszer és ezerszer végigmért, elhaladt, elborult a lelke s aggódva gondolt rá, mennyi ismeretlen uton kell majd vándorolnia. Még egy pillantás a szent hely felé, hol mindaz, mit szeret, pihen és vidám danával ment tova.

Kezdetben nagy-ritkán talált munkát. Ekkor elhatározta, hogy verőfényes Olaszország felé fordítja szekere rudját: maga sem tudta, mi vonja oda, de egy vándor mesterember nem tesz sok kerülőt. Ferkó terve az volt, hogy Velenczébe megy; ott megtanulhatja a nagy hajókötelek készítését. Utközben fájdalommal vette észre, hogy lábbelije nem állja ki már sokáig a sarat . . . veszedelmesen szakadozik és lábbujjai kikandikálnak a derült napvilágra.

Kezébe vette hát topánjait és meztláb balagott tova. Egy napon, midőn lábai már rettenesen égtek az uttól, lefeküdt egy erdőszélén aludni, előbb azonban hő fohászt küldött az Istenhez, könyörüljön rajta és — ajándékozza meg egy pár csizmával!

Mikor ő már javában aludta az igazak álmát, egy csapat torzonborz, feketeszakállu ficzkó, kalapjaikat mélyen a homlokukba nyomva, szállingóztak ki az erdőből. A szunnyadó fiu láttán el kezdtek nevetni.

— No ugyan ennél nincs mit keresni, szegány ördögnek még a csizmái sem érnek egy garast sem!

Egy szemtelen fiatal bandita odalopódzott Ferkóhoz, elhuzta mellőle csizmáit és csupa tréfából egy mély szakadékba vetette, mely bizonyára most látott először egy pár lábbelit. — Azzal a rablók tovább siettek és felállva a közellévő hegyszikorába, várták a jól megrakott postakocsit, mely nem sokára be is döcögött. Pisztolyokkal, törökkel és hosszú késekkel kényszerítették az utazókat kiszállásra, azután pedig csinyján kifosztották őket. Ugy látszik, hogy a postakocsis is egyetértésben van velük: minden oly gyorsan és nyugodtan

ment, mintha az egész csak békés osztogatás volna. Végül a fiatal bandita egy hosszú, löcselabu angolhoz lép és rárivall:

— Le a csizmákkal!

Csak azon szelid biztatásra, hogy levágja a lábait, ha nem teszi szaporán, engedelmeskedett Albion fia. Most a fiatal rabló a csendes szendergő Ferkóhoz megy, a csizmákat mellé teszi . . . a postakocsi a kizsebelt utasokkal nehézkesen eldöcög s kis idő múlva esönd borul az erdőre, mintha légy sem szállt volna arra.

Midőn a mi Ferkónk fölébredt, néhány hatalmasat ásitott, néhányszor megdörzsölte szeméit, feltápaszkodott és észrevette a szép csizmákat. Azt hiszitek, hogy bámulva meresztette szeméit? Dehogy! Cseppet sem volt meglepetve, nyugodtan fölhuzta és lám, azok úgy illettek, mintha lábaira öntötték volna. Egy darabig emelgette és nézegette csizmáit, majd megszólalt:

— Szent igaz, hogy az Ur meghallgatta imámat és ezeket egy angyal által tette mellém. Mit szólnak majd a balahátiak, ha ezt látják?! volt azután Ferkó második gondolata. Ha már előbb is jókedvű és Istenben bizakodó volt, most még jobban nekividámult és bizott az Urban. Szentül hitte, hogy imádkoznia és rá egyet szundítania kell s álma alatt minden kívánsága teljesedésbe megy.

De bezzeg nem folyt dolga mindig ilyen szerencsésen! Mikor Velenczébe érkezett, üres gyomorral kellett munka után futkosnia és nyitott oszlopcsarnokokban a hideg köveken aludnia. Egy este, midőn már sötétedni kezdett, jó alvóhelyecskét keresett ki magának. Mellette egy feketés szakállu ficzkó heveredett le s tüstént beszédbe eredt vele. Nagy ékeszólással iparkodott Ferkót a hegyekben való «szabad életre» (értsd alatta: rablásra) rábeszélni, de Ferkó nem hallgatott rá, oldalára feküdt s az «égből kapott» csizmákat vizsgálta; előttük csodaműveknek tetszettek és szomszédjának erősen magyarázta, hogy ezeket maguk az angyalok készítették. A bandita ellenben azt bizonyítgatta, hogy e csizmákat ő ajándékozta Ferkónak, mire ez őt «hitetlen»-nek szidta.

Nem vették észre, hogy egy ember már több ízben elsuhant előttük s Ferkót meg társát erősen szemügyre vette. Most megint visszavert, de nem maga, hanem egy féltuczat rendőr kíséretében. Minden tétova nélkül közrevették a két deliquentst és bekisérték őket a «közös és szabad lakás»-ba.

— Mit szólnak majd ehhez a balahátiak!

KELETI ÁBRÁND.

HAZAFELE.

sóhajtá Ferkó és boldog volt, hogy otthon nem értesülnek oly körülményesen sorsáról, nagyon óhajtotta is azt még előbb. Tiszta lelkiismerettel és azon jámbor óhajtással aludt el, hogy másnap kiszabaduljon. Mily nagy volt azonban bámulása másnap, midőn a törvényszék előtt megtudta, hogy labbeli-lopással vádolják. Ferkó erős megbotránkozással jelentette ki, hogy ezek a csizmák az övéi, mert ő csizmáért fohászzkodott s ezeket egyenesen az égből kapta.

Most előlépett a hosszulábu angol és a csizmákat, melyek jelenleg «Corpus delicti» gyanánt szerepeltek, levéve az asztalról, késével az egyik talpát ketté vágta s egy nagy csomó bankjegyet huzott elő.

— Ezt, mondá, még Olaszországba utaztom előtt ide rejtettem, hogy magamat e rablók elől biztosítsam, de az egyik megfoghatatlan okból lehuzatta velem.

Most nyitak fel csak Ferkó szemei s visszaemlékezett arra, mit a feketeszakállu mondott neki tegnapi. Reszketett, mint a kecsonya s a bíró ezt már-már úgy vette, mint bűnösségének tanujelét. Mindazonáltal töprengett, hogy elárulja-e társát?

E perczben belépett az egyik ör és jelentette, hogy a bandita a börtön ablakából kihajított egy gyűrűt, valószínűleg azért, hogy a vizsgálatnál nála ne találják; de ő fölvette.

— Nini! kiáltott az angol — hiszen ez az én pecsétgyűrűm! Itt vannak benne a nevem előbetűi. Az a rabló, ki csizmámat lehuzatta, fosztott meg tőle.

Elővezették a banditát, ki elbeszélte a csizmák történetét és mindent bevallott. Így Ferkó elmehetett, szabadon és — mezitláb. Most ismét munkataláláson fáradozott. Egész nap a

csatornák padján csatangolt. Véletlenül összetalálkozott az angollal, ki vele beszédbe elegyedett s kinek a fiu mindinkább megtetszett. Az angol a hajóhadnál magasrangu tiszt volt és megígérte Ferkónak, hogy felfogadja és partfogásába veszi, ha jól tud dolgozni.

Ferkó a hajókon megtanult mindenféle köteles-munkát s midőn az angol visszautazott hazájába, magával vitte őt is.

Szorgalom és ügyesség által nagyraivte Ferkó Angliában. Tekintélyes ember lett belőle, ki a kötelesek százeit foglalkoztatta. Sokszor, ha úgy vagyonát mérlegelte és birtokán végignézett, meglegedetten gondolta magában: «Mit szólnának ehhez a balahátiak, ha látnák?» és elhatározta, hogy mihelyt százezer forintra gyülemlik az értéke, hazautazik kedves Balahátára. Mikor azonban a százezer megvolt — hisz ilyen az ember! — ismét ezt meg azt és amazt akarta, ilyképen aztán dereshaju öreg ember lett, kinek már végrendeletére kellett gondolnia . . .

Hogy elbámultak egy szép nap a balahátiak, midőn egy feketével bevont, négy ló huzta hintó gördült be falujukba, rajta gyászba öltözött szolgák. A hintó a néhai Ferkót illetőleg holttestét hozta, ki itt, szülei mellett akart nyugodni. Minden vagyonát a községnek hagyta, azon föltétellel, hogy a temető kőfalat élő sövénynyel helyettesítsék: mert az sokkal szebb, mint a merev kőfalak, zöldel és virágot hajt. Képzelték, hogy örömmel teljesítették végső akaratát.

Csak hallhatná most, hogy mit szólnak ehhez a balahátiak, hogy mint dicsérik és áldják őt, ki sohasem feledkezett meg róluk!

Auerbach-Berthold után.

Kemény „Zord idő“-je.

— A «Tanulók Lapja» pályázatán jutalmazott dolgozat. Irta: Kunfy Zsigmond. —

Fázom; engedjete a kandallóhoz, a pattogó rózseláng barátságos fénye hadd üzze el az ólalkodó kísérleteket, jöttévi melege alatt hadd engedjen fel lelkem dermettsége, mert rossz időket élünk, rossz csillagok járnak s e rossz idők tönkreteszik az emberek vetését, a legnemesebb, reménynyel legteljesebb vetését, a nagy, nemes emberek áldásos munkáját, holdogító törekvését.

Fázom; odakünn zord idő van s a mint a kandalló melengető tüzebe bámulok, lassan-

kint egész világot látok benne megelevenülni: a láng rózsá színeiben izgatott képzeletem véres jeleneteket lát, a rözse receségében fegyverek zörgését, bilincsek csörgését vélem hallani, míg végül a kialvó parázs a haldokló Magyarországról mond gyászosan szomorú regét . . . S e képek között elvonul szemem előtt a hatalmas és mégis oly gyámoltalan Verböczy, a mint bizik a törökben s a mint a bizodalmat Magyarországra függetlenségével fizeti meg, mellette jön Izabella, a ki boldogtalan szerelmé-

nek kinzó emlékeit az uralkodás gondjaival akarja elaltatni, utána a rettenetes Barnabás diák, a nemes Elemér s köztük a messzeszép liliomszál: Deák Dora. Ime hőseink, s most már nyomon kísérhetjük az események szövevényét s azt a világot, a mely Kemény meseteri tolla alatt megelevenül s a mely nemcsak az egyének, hanem Magyarország tragédiájává is lett.

Ferdinánd német császár hadai ostrom alá veszik Budát, a mire Izabella királynő nemesi felkelést hirdet, melynek híre elhat Szolnok-Doboka-megyébe, a Deákék várába is, mint-hogy azonban a két Deák már öreg, maguk helyett Barnabás diákat, a szolgálatukban álló Dorkának eszelős öcsesét akarják annál is inkább elküldeni, mivel a hőbortos diák a Dani bácsi gyönyörű leányára, Dórára vetette szemét. Ugyanezen okból akarja Dorka eltávolítani Elemért, a nagy Verböczynek, Deákék hatalmas rokonának, török fogságból kiváltott lantosát és íródeákját, a ki szeretetreméltóságával nemcsak az öregek szívét nyerte meg, hanem a szép Dóráét is.

Mindegyikük titkon indítja utnak a maga zsoldosát. Dorka nem tud Barnabás távozásáról, Deákék nem sejtik, ki küldötte el Elemért. A két fiatal ember véletlenül összetalálkozik, a szép Dóra miatt összekülönböznek, de Elemér belátja, hogy Barnabás eszelős és elhatározza, hogy védelmezni és támogatni fogja: a világ és embergyűlölő Barnabás eleinte idegenkedik a lantostól, nem bizik benne és Elemérben az emberen kívül a szerencses vetélytársat is gyűlöli, de ennek őszintesége és önzetlensége megnyeri szívét s először életében nyitja meg lelkét ember előtt. Minél jobban megbarátkozik Elemérrel, annál ritkábban jár fel hozzá kísérteti igaztalanul és kegyetlenül kivégzett atyjának szelleme. E közben Budára érkeznek, de ezidétt jövetelük ezáltalanná vált, mert Roggendorf hadai Buda alól elvonultak. Elhatározzák, hogy nem tágitanak és utat-módot keresnek maguknak a megkülönböztetésre és emelkedésre.

Éppen akkor érkeznek Budára, mikor a szultán Verböczy és Martinuzzi hibás politikája következtében esellel ugyan, de mégis elfoglalja a várost. Izabella kénytelen Budát s vele együtt a Tisza-Duna közét a töröknek átengedni s török védnökség alatt Erdélybe vonulni. Az általános zavar közepette, melyet Turgovics városbíró józan eszével és neje életével fizetett meg, Barnabás és Elemér is fogságba kerülnek, melyből azonban Elemért Verböczy, az ujonnan meghódított tartomány főbírája,

csakhamar kiváltja. Elemér távozása újra felkelti Barnabás világgýűlöletét, mert ők egy másnak hűséget ígértek s Barnabás ennek megszegését látja Elemér távozásában; Elemér megszabadulása után rögtön lépéseket tesz Barnabás kiváltására, de mikor a váltságdíjat a török táborba küldi, Barnabásnak nyoma veszett: mozlimmá lett s mint *Hamza bég* ostora lón a meghódított tartományban és ő volt az, a ki a Boldogasszony német egyházára a kereszt helyébe a félholdat feltűzte.

Mig ezek Budán történnek, addig Dorka megtudja Barnabásnak és Deákék megtudják Elemérnek eltávolítását; Dorka elmondja Barnabás borzasztó élettörténetét, a mire elhatározzák, hogy Budára mennek. Megérkezésük után néhány nappal Barnabás, alias Hamza bég, Szolimán budai basa megbízásából és saját őrvöngő bosszuvágyától ösztönözve, meggyilkolja Elemért. Dorka a gyilkosban rögtön fölismeri öcsesét, utána rohan, megátkozta, de a zavarban tova rohanó janicsárok összetiporják. Verböczy elégtételt követel. Szolimán a látszat kedvéért elküldi neki Hamza bég fejét, de utóbb magát Verböczyt is megmérgezte a renegát basa; Dani bácsit pedig, mikor Hamza bégben Barnabást ismeri meg, rémületében a szél üti meg; Pista bácsi mit sem tud a bekövetkezett szerencsétlenségről, otthon ama jól eső tudattal hal meg, hogy kedvesei boldogok lesznek, a szerencsétlen Dora pedig magára hagyatva, soha nem muló boldogtalan szerelem fulánkjával szívében, Izabella királyné udvarába megy s mikor Martinuzzi politikája következtében Izabella kénytelen kivándorolni, Dora megszítja vele a száműzetés keserű nyenyét.

Mindehhez megfelelő sötét háttérrel egy ország haldoklása, iszonyu haláltusája szolgál s mire a költő világitó geniusa átvezet bennünk e gyászos események tömkelegén, nemcsak Elemér szózatosa ajkán halt el a himes dal, nemcsak Barnabás istenkáromló ajka nem nyílik uj átokra s nemcsak Verböczy optimizmusa veszett el életével együtt, hanem oda van a szabad és független Magyarország, oda a jog és szabadság, oda a Mátyás szerette dicsőség! A Boldogasszony templomának keresztje estében végig sujtotta az egész országot . . .

Az egész regényen, minden egyes részletén sötét, borongós hangulat vonul át s úgy érezzük, mintha ködborította mély völgyekben járunk, a melyeknek rejtelmes homályát csak nagy ritkán tudja áttörni egy-egy eltévedt nap-sugár. Nemcsak akkor érezzük ezta nyomasztó

ködöt, borús eget, a mikor a rohamosan fejlődő események tragikus árjába vezet benünket a költő, nemcsak akkor, a mikor a tragikai szenvedélyek heve oly magasan lobog, hogy az összeütközés és így a katasztrófa elkerülhetetlen, hanem akkor is, ha némileg derültebb világítású helyzeteket fest és eseményeket beszél el. Kemény a tragikum mestere és muzsájától mi sincs távolabb, mint a szív mélyéből fakadó komikum. De mintha ő maga is érezné, hogy regénye kissé sivár, hideg, iparkodik a hangulat nyomottságát egy-egy humoros jelenettel gyengíteni. Különösen szükséges volt ez a «Zord időben», a mely a legmegrázóbb, legmélyebb hatású regénye, mert ez — mint már említém — nemcsak egyéneknek, hanem egy országnak tragédiája is. S ki tagadhatná, hogy e regény tragikai hatása avval csak fokozódik? Ép úgy, mint a hogy az epikus hős küzdelmei a fenség birodalmába emelkednek, ha ahhoz nemcsak egyéni érdekek fűződnek, hanem általánosak: ép így emelkedik a «Zord idő» cselekvénye és tárgya hősei által a fenség régióiba, hogy bukásuk annál borzasztóbb megrázóbb legyen.

A tragikus alakok és hangulatok mellett a humorosat a két Deák képviseli. De ne gondoljuk, hogy Kemény humora az a derült és mindent megaranyozó hangulat, a mely a Jókaié. A humorban, esztetikai meghatározások szerint, az emberi élet gyarlóságai és szépségei, fenséges és nyomorult oldalai egymásba olvadnak, a szélsőségek belevesznek az egész har-

móniájába. De a humornak illetően meghatározása csak kevésbé jellemző és illő a Kemény humorára. Inkább illik rá Laube meghatározása: «Csók, melyet a komikum ad a tragikumnak», ha ezt úgy értelmezzük, hogy a komikum édes csókja a tragikum mélyen sötétlő vizét csak kevésbé tudja megvilágosítani: ez a hangulat Kemény humora a «Zord időben» és egyéb regényeiben is, mert általánosságban megjegyezhetjük, hogy Kemény regényei kisebb-nagyobb mértékben egyazon alaptypus módosulatai, hogy Kemény első regénye ép olyan és ép azon fényes tulajdonságokat mutatja, mit későbbi oktatásai, azon változásokat, hogy első regényein az ifjú forrongás, míg későbbiekben a művészi tisztultság látszik. «Gyulai Pál» a legsubjektivebb, a «Zord idő» legobjektivebb regénye Keménynek; «Gyulai Pál»-ban a formák teljes szakadozottsága, itt-ott lyrai áradozás, a Zord időben — a formával való küzdelem mellett is — klasszikus nyugalom és hideg tárgyilagosság; ott a hősből sok van a költőből, itt csak közvetve érezzük az objektív művészt, a kiváló megfigyelőt. De mindkettőben egyformán remek a lélekállapotok beható rajzolása, a jellemzés mesteri volta. Kemény nem elégszik avval, hogy hőseinek tetteit, mint kész factumokat állítja elénk, hanem képzeletének erejével bevilágítja a lélek legtitkosabb mélységeibe, a szív legrejtettebb redőibe s ott mutatja meg a tettek forrását, hatalmas rugóját.

(Folytatása következik.)

A SZÍVRŐL.

— A «Tanulók Lapja» számára. —

Mi a szív? Érzelmű világunk központja, a forrás, melyből belső életünk folyama fakad és melybe ismét visszatér, lelkünk lelke; nélküle amaz csak pusztá tükrök lenne, mely előtt a mindenség tüneményei lenge árnyakként oszonnának el. Egyedül szívünk által veszünk részt személyesen az életben. Szív híján szellemünk az egész mindenséget csak egy óriási gépezetnek tekintené. Életünk üres, rideg volna.

Minden a mi nagy, nemes, a mi megkapó, a szívből származik. Magasztos gondolataink a szívből erednek, a lelkesülés fenségünk nígere benne lakik, ez varázsolja a fényes eszmék hideg jegezeit élénken hullámzó folyamára. Erkölcsünk, boldogságunk e leglényegesebb biztosítéka, benne nyer életet.

A tisztelet, kegyelet, hála, méltányosság, jog, az odaadás, a töredelmes bánat, a mult emléke, a jövő sejtelme, a gyöngéd vonzalom számos változása egészen a lángoló hazaszeretethez, mind az ő szülőitől. A pillanatnyi felhevülésben épen úgy, mint a lelkesedés és ihlettség remekművekben a szív nyilvánul legkiválóbban, az eszmék töle veszik gyújtó tűzöket. A szív az, mi leginkább tágitja az ember látó és működési körét, növeli a képzelem szárnyait s az ismeretbuvárt a tovább kutatásra serkenti.

Hogy szellemünk élete, kedélyünk hullámzása szorosan összefügg vérkeringésünkkel, az ismert dolog. Az öröm, a harag elpirít, azaz gyorsabb keringésbe hozza a szív vért és arcunkba üzi, ijedtségtől, bűtől elsápadunk, azaz

vérünk megszakadt keringése lassítja a szív működését.

A szív eredeti szerve az embernek, dobogó szívvel kezdődik, a szellem csak később fejlődik annyira, hogy a szívre befolyást gyakoroljon. A szív folytonosan működik, működése jelzi az életet, szellemünkhöz feloldhatatlan kötelékkel van fűzve, a legegyszerűbb fogalmak is behatással vannak dobogására. Mennél erősebb az eszme, annál gyorsabban ver szívünk.

Meghatározhatják-e majd tudósaink az idegszálak különböző rezgéseiből az érzelmek finom fajait, melyek a szív működését szabályozzák, megállapíthatják-e majd, hogy a vérkeringés ütemeinek alig észlelhető különbözőzetei a változó érzelmektől függenek? az nagyon kétes. A primitív emberi öntudat csak annyit tud, hogy a kedély bizonyos hullámzásánál az arc elpirul vagy elsápad.

Mig mi a felfogást, az eszmefűzést, az itélőtehetséget, a leleményességet és a teremtő erőt a főnek tulajdonítjuk, addig az ó-kor népei az egyptomiak, az indek, a görögök, a zsidók, a szívet tartották a szellemi képesség székhelyének. Az emberi benső élet a szívben vagy a vele szomszédos szervekben van s innen magyarázhatjuk, hogy a zsidóknál a vesét tartották a kedély és lelkiismeret székhelyül.

Plato az első, ki a fej kiváló helyzetére utal, de a velő jelentőségét meg nem gyanítja, Crasistratus és Herophilus már némileg ismerik az idegek és a velő működését.

Mi lehet ennek az oka? Bámulatatos ez annál is inkább, mert hiszen legnemesebb szerveink, melyek szellemünk szolgálatában állanak, fül, szem, orr, az izlés szerve mind a főben székkelnek. Csak úgy magyarázhatjuk ezt meg, hogy míg a fej, a velő működését közvetlenül nem vehetjük észre, addig mindent, mi szívünkben megy véghez, szellemünk legparányibb tevékenységét is észlelhetjük.

A régiek pedig fogalmaikat mindenről, a mi bensejükben történt, ama változások szerint képezték, melyeket bensejükben éreztek. Az ily változások a szív dobogásában és a léleketvitelben igen könnyen felismerhetők, a jó és rosszullét, a nyugalom és izgatottság oly tünetek, melyek gondolatainkkal együtt járnak. E tevékenységet tehát ott vélték feltalálni, a hol eredménye jelentkezett.

A régi népek a világot és az életet inkább szívökkel fogták fel. Mennél gyöngébb az érzelmek rezgése a gondolatmenetben, mennél inkább válnak a gondolatok elméleti fogal-

makká, annál kisebb a szív részvétele. Ugy egyes emberek, mint egyes nemzetek gyermekkorában minden gondolat érzellemmel jár, a gyermekre nézve pusztá elméleti fogalom nem létezik, azért minden szellemi mozgalom testére is hatással van.

A mi ma csaknem szokássá vált, hogy t. i. csak azért akarunk valamit tudni, hogy tudjuk, az a régieknél, a magasba törő gondolat szárnyalás ellenére, ismeretlen volt. Minden gondolat, minden eszme a szívre is hatott egyszerűsmind és azért tartották ezt az emberi szellem székhelyének.

A szív működése alanyi, az észé tárgyi. Abban a mértékben, a mint a tárgyiasság fejlődik, vál el a szív a fejtől és a gondolkozás munkája a fejnek tulajdoníttatik. A szív ügyében azért egyes kiváló tehetségek ifjú népek-nél rendkívüli tehetséget tanúsítanak, ők hoznak be vallásokat, ők alkotják az államformákat, ők egyesítik az embereket a szerelem és barátság kötelekeivel a házas életben és a társadalomban, ők teremtenek művészetet és költészetet és elvonják az eredetiség dicsőségét a reformáló utókor elől.

Addig, míg az ember nem válik teljesen elvont gondolkozású lényvé, addig, míg pszichológiai létének összerü teljességében él, röviden, a míg az ember mint ember létezik, a szív lesz nyilvánulásainak közvetítője, mert hiszen a fej a szív által jut munkásságának tudatára, a fej tudományát a szív tudománya egészíti ki.

«Es bármily szívósan ragaszkodunk is ahhoz, elméleti ragaszkodásunk szigorával ama rideg tanhoz, hogy az egész világ, mindennel, a mi benne van, hogy minden lény és tünemény okaival és eredményeivel szükségszerű törvényszerűség szüleménye, hogy minden erő fizikai és pszichológiai gépezeten alapszik, nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy magának a szívnek gerjedelmei is, ugyanazon gépezet termékei, a való reális törvényszerűségének közepe keletkeztek a pszichikai erők is és törvényszerű működésük közben szülemlik a szív idealizmusa is. Az ember nemcsak hideg elméleti tükre az őt környező mindenségnek, hanem fogékony, részvételtjes központja a világnak».

Bár a szív eredetileg csupán amaz érzelme- ket jelenti, melyek a világ elméleti felfogását kísérik, ez érzelmek szülő okaivá lesznek s forrását teszik oly eszméknek, melyek az emberi élet becsét, méltóságát, fenségét alkotják. A vallásos magasztaltság, a művész ihlete, mind e csirákból fejlenek ki és ép oly szüksé-

ges törvényszerűséggel fejlődnek, mint az anyagi világ termékei.

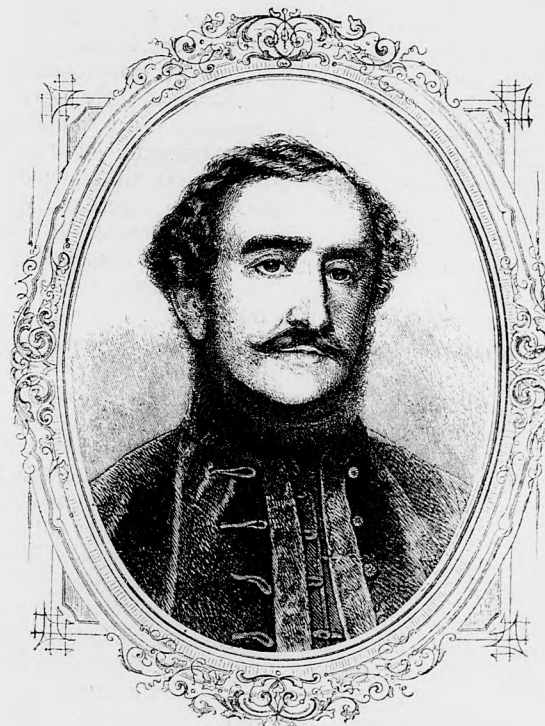
Kötelességünk tehát a szív jó és szent ügyét teljes erőnkkel magunkévá tennünk, mert, hogy őszintén szóljak, szívünk heve lohadoz, a szív igényeiről, idealizmusról, lelkesültségről beszélni már csaknem szegénylünk,

sőt alig bírunk már annak is tiszta tudatával, hogy szívünk van, pedig ez ellen a tulságos realizmus ellen küzdenünk kell, mert üres lesz a történelem, üres az élet, ha a való tarka változatai minden lelkesültség, magasztos eszmé-szárnyalás elnyomásával mentek végbe.

Wilhelm Frigyes.

Széchenyi István gróf.

— Soproni szobrának leleplezési ünnepére. —

Te voltál első nagyjaink között, ki
A hosszú éjbe izzó fényt vetett:
Uj kornak hajnalát jelezte fáklád,
S életre hivatd alvó nemzeted.
Szavad, miként a vészharang kongása
Megrengeté a völgyet, bérezeget;
S a meghalásra rég meg érett néped
Pezsegve, forrva új életre ébredt,
S munkára gyült a tespedés helyett.

Márvány talapzaton im, ércbe öntve
Itt állsz szűkebb hazádnak szent porán,
A nemzet él! És hódol szellemednek,
Halad az általad tört út nyomán.
Szobrod körül a lombok halk zenéje,
Bokor, fűszál, a rezgő kis levél,
A napnak homlokodra szórt sugára,
A játszi szellő esendes suttogása!
Azt mondja minden itt: a nemzet él!

Fagyasztó éj borult hazánkra egykor,
Aludt a nemzet nagyja, apraja:
A csendes meghalásig eljutott már,
Az ősi véren szerzett szép haza.
A mult dicső nagy napjain merengve
Viz esordogált erünkbe vér helyett,
S szívünknek gyengén pislogó reménye
Elvész talán az éjnek tengerébe,
Ha nem gyujtasz te lángszövétneket!

Igen, a nemzet él s e pezsgő élet
Szívednek honszerelméből fakadt,
«Nyelvében él a nemzet» — hirdeted,
«Nem volt hazánk, de lesz», — szólt jósszavad.
S már német ajkon is magyar szó zeng itt,
Dicső apostolunk, miért nem hallhatod?
Mit hirdeted, örökre él az eszme,
Az újabb nemzedék szívébe vésvé.
Óh nagy magyar! Beteljesül a jóslatod!

Markóczy Imre

VEGYESEK

Ezer magyar feladat. Lapunk szerkesztőjének Dr. Rupp Kornélnak munkája díszes kiállításban elhagyta a sajtót. Ajánljuk lapunk összes előfizetőinek és híveinek figyelmébe. A ki 8 előfizetőt gyűjt a 340 lapos szép kiállítású érdekes és hasznos könyvre, egy ingyenpéldányban részesül, aki 4 előfizetőt gyűjt, feleáron, aki 2 előfizetőt gyűjt 1 frt 50 krért kapja a könyvet, melynek bolti ára 2 frt. A megrendelések szerkesztőségünkbe is intézhetők, a megrendelési pénzek azonban Hango Antal könyvkereskedő címére — Budapest, IV., Calvintér 5. sz. küldendők. Gyűjtő iverekkel szívesen szolgál szerkesztőségünk azoknak, a kik a könyvre megrendelőket óhajtanak gyűjteni s így tisztelet példányhoz jutni.

Diákok a Hortobágyon. Vasárnap a sárospataki diákok lerándultak Hortobágyra, hogy megláthassák a híres délibábos magyar pusztá nevezetességeit. Bekalandozták a végtelennek tetsző rónaságot s a közepén megállva rázendítették Kölcsey Hymnusát. Délben a város megvendégelte őket.

Ösztöndíj. N.-Körösön a főgimnázium 8-ik osztályát végzett tanulók, Ádám György apostagi lelkész emlékére tett ezer frtos alapítvány 40 frtnyi kamatját titkos szavazattal kiváló szorgalmu osztálytársuknak, Széll Jánosnak ítelték oda.

Tornaversenyi hírek. Pécsről értesítenek bennünket, hogy a pécsi tornaversenyre meghívott 71 tanintézet közül eddig csak 15 jelentkezett, melyek 511 tanulót jelentettek be. A pécsi főgimnáziumból részt vesz 134, a főreáliskolából 121, összesen 666 tanuló. A versenyen résztvevő tanulókat a községi és középiskolákban fogják elszállásolni, a város az ifjuságot megvendégeli s este a színházban tiszteletére műkedvelő előadást fog rendezni. — A debreczeni főiskolai gimnázium ifjusága szombaton délután az u. n. naggerdön tornaversenyt rendezett. A szabadyakorlatok, a játékok összevágóan, szabályosan folytak le. Az egyes versenyekben díjat nyertek: Szücs László 7. o. t. többszörön tanúsított ügyességét aranyérmel, Márki Lajos a nyújtóért ezüstérmel, Polgár Dániel bronzérmel, (1 m. 65 cm.) magas ugrásban, Hajdu Béla ezüst, Jeney Gábor bronzérmel (1 m. 60 cm.) A távolugrásban Szilágyi Imre 6. o. t. Ábrahám László 8. o. t. ezüst, Ungár Simon 8. o. t. bronzérmel. A korláton Polgár Dániel 8. o. t. ezüstérmel. A ruddal való magas ugrásban

Lipsey Imre 8. o. t. ezüst, Meinartz Géza 7. o. t. bronzérmel. A súlydobásban Jankovich Jenő 7. o. t. ezüst, Lipsey J. 8. o. t. bronzérmel. A futásban Tóth J. 6. o. t. ezüst, Jeney Gábor 6. o. t. bronz, Godányi Z. 7. o. t. ezüst és Jankovics J. 8. o. t. bronzérmel nyertek.

Halálozás. Markó Géza, a pápai főgimn. 7. oszt. tanulója f. hó 21-én Körmenten szülői házábanál 20 éves korában, hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése f. hó 23-án volt.

Iskolai hírek.

A brassói róm. kath. főgimnázium ifjusága f. évi május hó 23-án a segítő egyesület javára a Central-szálló nagytermében matinét rendezett a következő műsorral: Huber Károly: «Magyar király induló» férfikar. Kücken Frigyes: «A vadász» és «Tavaszi hangok» gyermekkar. Beriot K. «Scène de ballet», hegedűn előadta Szabó Sándor 6 o. t. Silcher «Erdőben» vegyeskar. «A segítő egyesületekről» felolvasás, tartotta Buslig József főgimn. tanár. Rocherini: «Menuet» és Schumann: «Träume-rei» vonós négyes, előadták Szabó S. 6. o. t. Schneider T. o. t. Erdélyi F. 8. o. t. Jaschik Gy. karnagy «Koldusének» Arany J. tól, szavalta Szele B. 7. o. t. Festetich gr. «Árvalányhaj» magyarnépdal, férfikar.

Az ifjuság a hozzája fűzött várakozásnak teljes mértékben megfelelt. A minden pontjában sikerült ünnepély a jelenvolt szépszámu és előkelő közönség osztatlan tetszésében részesült, mely az egyes számokat jól megérdemlett sűrű tapssal jutalmazta.

A szegzárdi Garay-önképzőkör folyó hó 22-iki gyűlésének tárgysorozata ez volt: Elnöki megnyitó, mondta Kardos Ignác tanár ur. Versenyszavaltat a kör I. és II. o. tanulói közt. «A világ» Arany Jánostól. II. o. Brüll T. szavaltat jutalomra méltó. Fischof J. szavaltat tudomásul vétetik. Hirsch Gy. szavaltat jutalomra méltó. Klein J. szavaltat tudomásul vétetik. Petrics Gy. szavaltatának érdemfoka: dicséretes Pukk M. szavaltatának érdemfoka: dicséretes. Schumann K. szavaltat tudomásul vétetik. Bergl D. szavaltat jutalomra méltó. Dömötör D. szavaltat tudomásul vétetik. Müller E. szavaltat tudomásul vétetik. Scheleznik L. szavaltat jutalmat kapott. Steiner L. szavaltat tudomásul vétetik. Kardos L. szavaltat jutalomra méltó. Máthé J. szavaltat érdf: dicséretes. Strasser A. szavaltat érdf: dicséretes. Székely L.

szavalata érdf. jutalomra méltó. Birálatok elmondása. Mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. Elnök a gyűlést berekeszti.

IRODALOM.

Az 1848—49-iki Magyar Szabadságharcz története című illusztrált munkából most jelent meg a 21. füzet, melyben Gracza György az orosz békealkudozások megkezdését, a szegedi országgyűlés végső napjait s az 1848 augusztus 3-iki debreczeni csatát írja le a nála megszokott elevénységgel. A füzet képei ezek: Világos tájképe 1849-ben. Részlet az 1849. júl. 31-én vívott segesvári csatából. A debreczeni útközet 1849. aug. 2-án.

A Bpesti gyorsíró gyorsírászi szaklapnak 9. száma a következő változat s tartalommal jelent meg: Szieber E. és Medvigy János. (Arczképpel.) — Az írás egységét elfogadó közgyűlés megállapodásai és az elfogadott írásmódok. (Fénykép lenyomat, Markovits kézírása után, 1893. január 31.) — A hivatalos tankönyv approbálva. — A stockholmi nemzetközi gyorsíró-kiállítás. — Mutatványok a szabatos vitairási pályázatokból, fénykép-lenyomat útján. — Ugyanezen pályázat szövegének áttétele vitairásba, diktátum alkalmával alakított rövidítésekkel. — A tavaszi írásverseny alkalmával felolvasott teljes szövegnek vitairási áttétele a gyorsírási felvétel hevében. országgyűlési gyorsíró által használt rövidítésekkel. — Kereskedelmi gyorsírás. — Az ungvári főgimn. gyorsírókör 25 éves jubileuma. — Markovits-ünnepélyek Sopronban, Győrött. — Levelező írásu olvasmány: «Feltámadunk».

A fedőlap tartalma: Kimutatás a gyorsíró-táncszetéről és az 1896/97. évben befolyt és kiadott versenydíjakról. — A tavaszi írásverseny és a szabatos vitairási pályázat eredményénnk részletes ismertetése. — Szerkeszti Bódogh János. Előfizetési ára 2 frt. Szerk. és kiadóhivatal: Bpest VIII. József-körút 69. sz.

FEJTÖRŐ.

— Rovatvezető: Csizsar József. —

1. Számtani kérdés.

Egy hadoszlop utolsó sorában 162 katona állott, minden előbbiben 7-el kevesebb, összesen 1802. Hányan voltak az első sorban és hány sorból állott az oszlop?

2. Földrajzi kérdés.

Mi a neve a pozsegai medencét alkotó azon slavon szigethegységek egyikének, a mely Pakra-Ilova és Orlava között észak-keleti irányban húzódik? Gránit és kristályos pala hegység.

«Kosmos» műintézet nyomása. Budapest, VI., Aradi-utca 8.

3. Történelmi kérdés.

Mansfeld Ernő hadvezér, mely háborúban és mikor vett részt? A fejrhegyi csata után Pfalzba ment s ott kivel egyesülve kit vert meg, mikor és hol?

4. Természetrizai kérdés.

Melyik madár az, a mely 13 cm. hosszú. Kelet Indiában, a malayi szigetsoportban és a Malukki szigeten él; nyálából építi az ugynevezett chetó v. indiai madárfészket, a mely Chinában kedvelt esemege. Melyik családba tartozik?

5. Vegytani kérdés.

Mi a neve azon szintelen, csaknem iznélküli, jegeces és kellemes szagu pornak, a mely salicylsavnak phenolal és phosphoroxochloriddal való hevítésekor áll elő.

6. Képrejtvény.

Szerkesztői telefon.

Ormai L. Pancsova. 1. város, 2. mindazon tárgyakból, melyeket a keresk. iskolában nem tanulnak. 3. A rejtvények igen gyengék. — S. L. A kéredezett könyv minden könyvkereskedésben, Budapesten antiquáriusnál kapható. Bolti ára 2 frt volt, de mivel most már nem tankönyv, 1 frtért is kapható. Forduljon Ruzsitska antiquariusához Bpest Muzeum-körút. A másik kérdésre vonatkozólag ajánlhatjuk Endrődi S. Magyar költészet kincsesháza cz. munkáját s Horváth Cyrill tankönyvének irodalmi olvasmányait. Egy magyar szentírás ára 5-6 frt. Legutóbb a Szt.-István társulat adta ki. Esetleg könyvkereskedő útján megszerezhető. — R. L. Sz.-Udvarhely. A kérdéses dolog csak legenda s éppen ezért a két fölirat között a valóságot megállapítani nem is lehet; az egész csak subjectiv csoda, mint Macbethben a Banquo szellemének látása. — Kvapil J. Pozsony. A szoborfelvétel pompásan sikerült, gratulálunk ügyességéhez. Mivel azonban lapunkban mást közöltünk egy felvételt e szoborról, sajnálattal le kell mondanunk ennek közléséről. Elteszszük emlékeink közé. Üdvözlét. — K. Zs. N.-Kanizsa. Közölni fogjuk. Ha a vizsgák elmúlnak; gondoljon ránk a szünidőben is, minél gyakrabban kopogtat; annál szivesebben látjuk. Üdvözlét. Több kérdésre a jövő számban.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26308. sz. alatt
A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMARA AJÁNLVA

Előfizetési arak:
Egész evre ... .. 4 frt.
Fel evre ... .. 2 frt.
Negyed evre ... .. 1 frt.

SZERKESZTI:
Dr. RUPP KORNEL
Tölgymnastumi tanár.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, IX., Soroksari-utca 31.
KIADÓHIVATAL:
Budapest, VI., Teréz-körút 23. sz.
KÉZIRATOKAT
nem adunk vissza.

Megjelenik minden vasárnap.

Kiadja a „Kosmos” műintézet, kő- és könyvnyomd. és hírlapkiadó reszv.-társ.

Pünkösd ünnepén.

(C.) Kinyílt rózsza és édes akáczzillat vendége vagy, szép piros pünkösd napja! Kisietünk a szabadba, mint mikor kedves vendéget várunk s karjaink kitarvák ölelésedre; zöld bársony szőnyegterítünk úadra, virágokkal ékesítjük fel magunkat, mert te nemcsak a megérett tavaszt hozod magaddal, hanem kedves ajándékot nekünk is: iskolai munkánk végét jelented s be engedsz pillantani a boldog vakáció üdülésébe, örömeibe gyönyörűseibe is.

Odaállasz virágokkal koszorúzott fejjel a mi munkásságunk mesgyéjére, mosolygva, ragyogó szemekkel vársz bennünket, hogy megítéld munkánk becsét, aztán gyümölcsöt, hullámzó vetést, üde forrás frissítő habjait kínál, mint régen az istenek az aurea prima korában, mikor ambrózia és nektár helyett egy tál gyümölcsest s egy kupa forrásvizet beérték az isteni lakomát.

Pedig nem is vagy igazságos; olyan vagy, mint az édes anya, a kinek nincs rossz gyermeke, mert az ő anyai szemében mindenik gyermek egyforma jó, egyforma kedves és szeretetreméltó.

Bár azt hiszszük, hogy te vagy munkánk számon kérője s tartunk attól, hogy igazságos ítéleted gyalgó munkánkon nem talál sok elismerésre méltót, virágos fejed nem a Capitolium Juppiterének elégedettségével rázod, hanem jóságos pártfogóként szemel hunysz hibáink előtt és szárnyas énekesidnek khórusa egyaránt zeng az elismerésre és a dorgálásra méltónak.

Sokat emlegettünk már a télen is; kerestük

barátságos világodat, napod fiatalos lángját; akkor bezzeg bátran nézhettünk a napba, de akkor sem sokáig, mert oly rideg tekintetet vetett ránk, hogy megborzongtunk tőle.

Jól is van beosztva, hogy a szegény diákember ép akkor kapja a jól megérdemelt vakációt, a mikor a természet ünnepi köntösében diszeleg, madarak szép éneke meg-megriasztja az erdők komoly csendjét, a jég bilincseiből rég kiszabadult esermély vigan szökdecsel szikláról-sziklára, kedves, csacsogó szavával messziről hívogatja az erdő fáradt, megsomjazott lakóit.

Üdvözlégy szép piros pünkösd! Oh, vajha mindnyájan nyugodt szívvel fogadhatnánk, mikor emlékeztünkben visszaneztünk a lefolyt munkára s elmondhatnók: megérdemeltük ajándékaidat...

De te ebben is jó vagy, mint az édesanya. Nemcsak mulatságot, enyhülést hozol; de erőt lelkesedést, világosságot is a fáradt léleknek, Lehozod az égből az Isten kegyelmét, megvigasztalod a szomorut, megbátorítod a csüggedőt, lánggra lobbantod a lanyhát, tiszta fényt nyujtasz a tévelygők előtt.

Oh, szükségünk van reád, a te isteni ajándékaidra, hogy jók és nemesek legyünk, hogy lerázhassuk szárnyainkról a port, mely lefelé húz bennünket...

Sóvárgó szívvel vártunk, gyermekded szívvel ölelünk keblünkre: jövel, jövel, teljesítsd meg a mi lelkünket a te égi ajándékaidal: adj erőt, békét, bölcsességet és szeretetet!